

включені до прийняття сімейних рішень, а з іншого - мають свої власні завдання стосовно інших членів сім'ї; стосунки між батьками базуються на емоційній взаємній підтримці; ставлення батьків до дітей засноване на реальній зацікавленості, увазі до їхніх проблем і обмежуються не тільки розмовами, а й безпосередньою участю в різних аспектах життя молодшої людини. Особливу увагу потрібно звернути на підлітковий період: рівноправність у спілкуванні дуже важлива, підлітки і старшокласники не повинні відчувати приниження власної гідності і в жодному разі не ставали формальним об'єктом виховання.

Негативний вплив сім'ї на спосіб життя дітей, насамперед, пов'язаний із внутрішньою кризою у стосунках подружжя, сімейною дезорганізованістю, яка призводить до того, що перестають вирішуватися навіть елементарні проблеми утримання дитини, сімейними конфліктами, які є причиною різних стресів, проявом насилля (фізичного, психічного, сексуального), відсутністю почуття любові та взаєморозуміння між членами сім'ї, наявністю шкідливих звичок (алкоголізм, наркоманія тощо), невимогливістю та непослідовністю санкцій стосовно проявів шкідливих для здоров'я звичок у дітей. Слабка дисципліна в сім'ї, нереалізовані очікування стосовно розвитку й успіхів дитини призводять до того, що дитина не приходиться до таких батьків за порадою, вони просто втрачають авторитет в її очах. І не відомо, кого вона послухає в такому випадку – вчителя, який старається донести до старшокласника, що куріння – це погано, чи «авторитетного друга», що димить і каже, як це круто і приємно. А якщо ще й батьки пропагують такий «здоровий спосіб», то зрозуміло, яким буде вибір молодшої особи. Цілеспрямований потік інформації щодо здорового способу життя дітей буде корисним і для самих батьків, бо він може вплинути й на їхній спосіб життя, а це, безперечно, впливає на старшокласників як найближчий і найнаочніший приклад.

Отже, головним завданням впливу на спосіб життя дитини через батьківську сім'ю є приклад батьків, а також в об'єктивній інформації про тенденції в молодіжному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В. Сухомлинський. Батьківська педагогіка. – К.: Радянська школа, 1978. – 263с.

Воробйов Р.

Науковий керівник – асист. Сеньовська Н. Л.

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ ДО НАВЧАННЯ.

На сьогоднішній день ми спостерігаємо кардинальну зміну пріоритетності процесу навчання: якщо раніше основна мета полягала у здобутті певної суми знань, умінь та навичок, то зараз це завдання відходить на другий план. З кожним роком кількість інформації зростає в геометричній прогресії. Але, оскільки людина не в змозі засвоїти повний об'єм знань з того чи іншого предмету, на перше місце виступає розвиток особистості. Саме тут і ховаються одні з головних підводних каменів виховання. Формуванню в учнів відповідального ставлення до навчання часто-густо заважає елементарна погана поведінка цих учнів.

На думку Міхаеля Вінтергоффа [1], суть проблеми поганої поведінки дітей в тому, що багато батьків сприймають їх як партнерів або дорослих. Часто вони не розуміють, що у дітей ще не з'явилася така важлива психологічна функція, як почуття відповідальності за зроблений вибір. Найчастіше ці діти потім не можуть зрозуміти почуття і потреби оточуючих, адаптуватися в класі, саботують домашні завдання. Батьки, як правило, думають, що їхня дитина - геній, тільки на уроках не хоче цього показувати, а вчителі не цінують його і примушують до виконання непотрібних завдань. Зрозуміло, що погляд на цю проблему через таку призму ні в якому разі не забезпечує її вирішення.

Таким чином, **мета статті** – охарактеризувати особливості формування в учнів відповідального ставлення до навчання на сучасному етапі розвитку суспільства (в умовах сучасної школи).

Чимало сучасних педагогів вважають, що яким людину як таку необхідно відокремити із суспільної системи й надати їй майже необмежені можливості для самоствердження. Дорослі

не повинні вказувати дітям, що для них добре, а що погано. Натомість діти мають вільно розвиватися, набувати досвіду, зазнавати якомога менше впливів з боку дорослих і відтак зростати певними у собі, вільними індивідами. На Заході цей процес розпочався після Другої світової війни як один з проявів крайньої форми несприйняття авторитаризму. На Сході – після падіння спершу «залізної завіси», згодом – СРСР.

Такий світогляд породжує незліченну кількість відхилень та паталогій, які у сучасному світі стають нормою. Ставиться до учнів як до особистості – це заважати дитині розвиватися відповідно її віку, через що вона затримується у психічній фазі раннього дитинства. Те, що попервах не має значення, надалі в житті відіграє таку роль, якої не можна недооцінювати.

Відповідно, робляться необ'єктивні висновки про взаємодію учня та вчителі:

2. Відповідальність за успішність дитини перекладається на педагогів;
3. Дитина насправді зовсім не така, якою його бачать вчителі, тільки не проявляє цього;
4. Дитині просто нецікаво вчитися, тому вона і не може себе проявити;
5. Додаткові заняття, під час яких дитина отримує «професійну допомогу», допоможуть їй вчитися краще.

Думка учителя її не цікавить навіть тоді, коли з'являються численні скарги на успішність дитини. Батьки зазвичай вже наперед твердо переконані, що в їхньої дитини СДУГ або розлад аутистичного спектру і її треба лікувати. Або ж знімають з себе усяку відповідальність та очікують від педагога ультимативного універсального рішення усіх проблем. А коли той не може такого запропонувати, то чує закиди.

Очевидно, дорослі повинні вибирати іншу стратегію виховання для того, щоб, з одного боку, не «задавити» прояв вільної ініціативи дитини і, з іншого, не допустити формування «дитячої тиранії».

«Дитяча тиранія» на сьогодні є далеко не поодиноким явищем, Україна у цьому випадку не є виключенням. На суспільний осуд наштовхується той батько, який, незважаючи на розпачливий плач дитини, відмовляється купити їй чергову іграшку. Інакшими словами, таку поведінку в широких колах сприймали б за ознаку того, що впевнена в собі дитина намагається протестувати проти світу дорослих, а спроби дитини контролювати свого педагога були б, згідно з цими поглядами, відсунуті на задній план.

Дорослі повинні збагнути, що виховання дітей полягає в тому, щоб дитина стала самостійною. Самостійність передбачає адекватну спроможність обрати професію та будувати стосунки. Саме тому під загальне поняття «виховання» підпадає і формування психіки, навіть якщо це не зовсім збігається з уявленнями про виховання в педагогічному сенсі. Формування психіки означає постійне тренування її функцій вдома, в школі та в інших педагогічних закладах. Сьогодні на це не звертають багато уваги, незважаючи на те, що опанування принципових способів дії на кшталт «слухати вчителя», «бути уважним», «працювати разом» може відбуватися тільки тоді, коли є відповідні правила, що уможливають ці навчальні ефекти. Має бути саме собою зрозуміло, що учні говорять тільки тоді, коли їхня черга і коли їх викликають, що вони сидять на своїх місцях і не бродять класом, що під час уроку не можна користуватися мобільним телефоном.

Школа готова пристосовуватися до нової ситуації й орієнтуватися на зміни в поведінці учнів. Критерії успішності та соціальної поведінки вже не ті, відколи з'явилася тенденція адаптуватися до зниження рівня. Усе відбувається майже непомітно для чужих очей, якщо не розглядати цілісну картину, а жити тільки цією миттю, що й роблять сьогодні багато людей. У цьому криється велика небезпека для учнів. Дитина не отримує відповідних віку вимог і допомоги, а батьки не мають реалістичних критеріїв та орієнтирів. Панує примарне відчуття безпеки і певності, ніби все йде якнайкраще.

Нерідко батьки, чиї діти ходять до початкової школи, розповідають: «У моєї доньки (сина) сильна воля, вона вміє поставити на своєму, бо знає, чого хоче». Дитині приписують риси, котрих вона в такому віці ще не може мати, бо їх розвиток починається на десь десятому році життя. Те, що батьки вважають за особистість, є лише дитячою моделлю поведінки, яку демонструє кожна дитина такого віку. Але вони просто живуть так, ніби самі на світі й можуть задля власної втіхи діяти так, як заманеться. Такі діти ще не навчилися сприймати своє оточення та інших людей як обмеження власного «я». Для успішного формування

відповідального ставлення потрібно вміти не лише вміло функціонувати у групі, а й постійно самовдосконалюватися. Без цього успішної соціалізації не може бути.

Отже, можна зробити **висновок**, що розв'язок проблеми формування в учнів відповідального ставлення до навчання, хоч би яким простим чи складним він не був, сам по собі нічого не дасть, якщо людина не зрозуміла причин цієї проблеми. Потрібно постійно аналізувати та усвідомлювати, які механізми психічної зрілості втратила та чи інша дитина і що їй заважає у формуванні гармонійної особистості. Володіючи такими знаннями, можна знайти нові шляхи до розв'язку цієї проблеми.

ЛІТЕРАТУРА:

1. М. Вінтергофф. Чому наші діти стають тиранами, або Загублене дитинство. – К.: Темпора, 2011. – С. 44-45.

Воробйов Р. Ю.

Науковий керівник – доц. Боднар В. Т.

АВТОБІОГРАФІЗМ У РОМАНІ ЧАРЛЬЗА ДІККЕНСА «ЖИТТЯ ДЕВІДА КОПЕРФІЛДА»

«Життя Девіда Коперфілда» – один з найпопулярніший романів Діккенса. Написаний у 1849 році, він досі зачаровує читача своєю простотою, досконалістю та неспішністю, яка плавно й непомітно занурює читача у недосяжну глибину, з якої не хочеться повертатися. Це – історія молодого людини, готової подолати будь-які перешкоди, зазнати будь-яких незгод на шляху до людського життя і заради любові зробити найбільш відчайдушні й сміливі вчинки. Історія нескінченно привабливого Девіда, гротескно-нікчемного Урія, милої та чарівної Дори. Історія, яка увібрала у себе усю атмосферу «старої доброї Англії», ностальгію, яку вражаючим чином відчувають сьогодні люди, що живуть в різних країнах на різних континентах.

Некваплива розповідь про життя та долю Девіда, головного героя, про його виховання і освіту плавно переливається в оповідання про формування таланту, у розповідь-роздум про творчість. Юнак вступає в самостійне нормальне життя, зберігши талановитість, розвинувши душевну співчутливість і відкритість, незважаючи на важкі обставини. Тут проявляються автобіографічні мотиви роману. Так само, як і його герой, Чарльз Діккенс від журналістики переходить до оповідань, а згодом і до романів. В образі Агнес письменник втілює любов до своєї дружини. Як і його герой, він досяг успіху і став відомим письменником.

У типовій манері Діккенса, його герої рано чи пізно, але отримують те, на що заслуговують. Ден Пегготі, Еміл, місіс Гаммідж і родина Микоберів починають нове, краще життя у Австралії. Девід знаходить рідну душу в Агнесі, пізнавши справжнє щастя. Урія Хіп потрапляє до в'язниці. Тим чи іншим чином, життя все розставило по своїх місцях.

Толстой називав Діккенса найкращим з усіх англійських романістів, а роман про Коперфілда – найкращою роботою письменника. Франц Кафка назвав свій перший роман «Америка» «чистою імітацією «Девіда Коперфілда» [4, с. 51]. Г. К. Честертон вважав «Коперфілда» «найкращою книгою Діккенса». Вірджинія Вулф, яка ніколи особливо не звертала уваги на Ч. Діккенса, назвала цей твір довговічним, бо він належить, за її словами, до «спогадів і міфів про життя». «Я читаю Девіда Коперфілда з цілковитим задоволенням вже шостий раз. Постійно забуваю, наскільки цей роман чудовий [...] це змушує мене любити Діккенса як людину» [3, с. 41], писала вона у листі до Хью Уолпола. Це також улюблений роман Зигмунда Фрейда. Сомерсет Моєм називав «Девіда Коперфілда» чудовим роман. Шарлотта Бронте згадала про роман в листі до Вільяма Сміта Вільямса, зазначивши: «Я прочитала «Девіда Коперфілда» і вважаю його дуже хорошим, а у деяких частинах, як Ви і сказали, дійсно схожим на мою «Джейн Ейр». Таким чином, роман ще у часи своєї публікації зібрав вражаюче портфоліо позитивних відгуків від неперевершених майстрів слова.

Проте дидактичний стиль письменника не є однозначно позитивним явищем. Граничні, категоричні у своїх проявах характери і подекуди гротескні персонажі здатні сприймати світ лише у двох тонах і діють відповідно до свого світобачення. Найбільш багатогранною особистістю у романі є сам Коперфілд, в образі якого Діккенс розглядає своє власне життя через призму авторської фантазії. Усі інші герої здатні лише на крайні прояви характеру. Ось